

**ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน
ในจังหวัดนครศรีธรรมราช**

**The Efficiency of Knowledge Management as Perceived by
Administrators and Teachers of Private School
in Nakhon Si Thammarat**

จิราพรรณ แสงมณี

วิรัตน์ ธรรมภรณ์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

Chirapun Saengmanee

Wirat Thummarpon

Education Administration Program, Southern College of Technology

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการความรู้ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติงานและประสบการณ์ทำงาน และ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน 290 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ด้านการกำหนดความรู้ หรือการบ่งชี้ความรู้ ด้านการแสวงหาและสร้างความรู้ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการนำความรู้ไปใช้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในภาพรวม .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบพหุคูณด้วยวิธี LSD.

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีทัศนะต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ข้อเสนอแนะจากโรงเรียนที่จัดการความรู้มีประสิทธิภาพ จำแนกได้ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง โรงเรียนควรกำหนดตัวชี้วัดความรู้และการประมวลผลความรู้ ประการที่สอง โรงเรียนควรส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างโรงเรียน ประการที่สาม โรงเรียนมีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการจัดการความรู้ และประการสุดท้าย โรงเรียนพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการประยุกต์ใช้จัดการความรู้ 6 ด้าน เป็นวงจรรองอย่างต่อเนื่องให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการจัดการความรู้

Abstract

This research aimed to (1) examine and compare the efficiency of knowledge management as perceived by administrators and teachers of private schools in Nakhon Si Thammarat recording to gender, educational background, work position and work experience; and (2) study their suggestions for operating effective knowledge management. A sample of 290 administrators and teachers of private schools were selected through stratified random sampling by education service areas. A five-point Likert rating scale and open-ended questionnaire with overall reliability of .96 were employed as the research instrument. Percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA and LSD were used in data analysis.

The finding revealed that the administrators and teachers rated the effectiveness of knowledge management at a good level. In addition, there are differences in gender, educational background, but the work positions did not result differences in the perceptions. However, a statistical difference was found in the perceptions held by administrators and teachers of differences work experiences at .05 level of significance. There are four suggestions given by the administrators and teachers. First, the schools should set out knowledge indicators and knowledge processing. Second, the schools should promote teachers learning and sharing knowledge among themselves within the schools, and with others outside schools. Third, the schools should be equipped with the tools for knowledge management. Last, the schools should have developed database via computers to facilitate the application of knowledge for highest benefits.

Key words: Knowledge Management Efficiency

บทนำ

การบริหารงานราชการส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วเหมาะสมกับสถานการณ์รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัด ให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการ ส่วนราชการไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โดยให้หน่วยงานแต่ละหน่วยเริ่มต้นจากการจัดการความรู้เพราะการจัดการความรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546)

ดังนั้น สถาบันทางการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการความรู้ (Knowledge-Management: KM) ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนมีการนำทฤษฎีการจัดการความรู้ มาปฏิบัติเป็นรูปธรรมโดยอาศัยกระบวนการและแนวทางที่ประสานสอดคล้อง รวมทั้งการให้การยอมรับและความร่วมมือจากทุกคนย่อมจะบังเกิดผลดีต่อทุกคน และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ

สถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไปซึ่งถือว่า “การจัดการความรู้” เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหาร “ทรัพย์สินทางปัญญา” ทั้งนี้เพราะการจัดการความรู้ หรือ KM เป็นการเรียนรู้ที่เรียนจากการปฏิบัติเป็นตัวนำเพราะการปฏิบัติทำให้เกิดประสบการณ์และเกิดผลงานที่ดี (Best-Practice) เป็นตัวอย่างให้รุ่นหลังนำไปศึกษา และ นำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดความรู้ที่แตกฉานต่อไป (สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา, 2548) โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในมิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนาองค์กรตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานของกระบวนการบริหารการศึกษา การจัดการความรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของการทำงานเกิดผลสำเร็จของงานในระดับดีมาก ขึ้นไปถึงขั้นนำภาคภูมิใจ มีการสั่งสมและจัดระบบให้ “พร้อมใช้” และโรงเรียนมีสภาพเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยเริ่มจากการหาแนวทางวิธีการในการเชื่อมโยงความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลในทุกกลุ่มระดับของโรงเรียน ให้มีการเปิดเผย แลกเปลี่ยนแบ่งปันเป็นการถ่ายทอดแนวความคิดประสบการณ์ความรู้ความชำนาญที่ไม่มีการจัดเก็บมารวบรวมอย่างเหมาะสมและบันทึกอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ (บุญดี บุญญาภิจ, 2549)

ปัญหาของการจัดการความรู้ ในโรงเรียนคือผู้บริหารและครูยังไม่ทราบถึงกระบวนการจัดการความรู้ของโรงเรียนว่าควรดำเนินการเรื่องใดก่อนเรื่องใดหลังพบว่า ความรู้ถูกเก็บในตัวบุคคลและรูปแบบเอกสารที่แยกเป็นเอกเทศในฝ่ายงานต่าง ๆ มีช่องว่างระหว่างนโยบายและแนวปฏิบัติกับสิ่งที่บุคลากรปฏิบัติจริงเป็นการยากที่จะประสาน (Coordinate) ระหว่างผู้บริหารและครู ทำให้เสียเวลา งานล่าช้าและไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรเพราะไม่มีมาตรฐานของการปฏิบัติร่วมกัน (Standardized) จึงไม่สามารถดำเนินการจัดการความรู้ได้ถูกต้องและตรงประเด็น ยังต้องใช้กลไกจัดการ รวบรวมความรู้ที่กระจายอยู่ที่ย่าง ๆ มารวมไว้ที่เดียวกัน มีการสร้างบรรยากาศให้ทุกคนคิดค้นเรียนรู้สร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น การจัดระเบียบความรู้ในเอกสารและที่สำคัญที่สุดคือการสร้างช่องทางและเงื่อนไขให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน เพื่อนำไปใช้พัฒนางานของตนให้สัมฤทธิ์ผล (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548)

จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้สนใจศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งกำหนดองค์ประกอบการจัดการความรู้ไว้ 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดความรู้ ด้านการแสวงหาและสร้างความรู้ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และด้านการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งเห็นว่าการจัดการความรู้เป็นเรื่องที่มีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทุกระดับ จึงประสงค์ที่จะให้โรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้การจัดการความรู้เป็นปรัชญาทางนำความรู้ที่จำเป็นมาสนับสนุนพันธกิจ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ในโรงเรียนของตนเองมาจัดการความรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูจำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติงานในโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 จำนวน 191 โรงเรียน รวม 2,311 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วยผู้บริหารและครูโรงเรียนละ 5 คน เป็นผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนละ 1 คนและครูโรงเรียนละ 4 คน ใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจจ์และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนของโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาและใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสำรวจรายการแบบมาตราประมาณค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือจากผลงานวิจัย เรื่องการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภูมิภาคตะวันตกของพรพิมล ธรรมชาภิรมย์โชค (2555) และตรวจสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้ (1) นำหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และสร้างนิยามศัพท์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยตัวแปรต้นเป็นการศึกษาด้านการจัดการความรู้ตัวแปรตามเป็นการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนและข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการความรู้โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยวิธีการตอบคำถาม (2) สร้างแบบสอบถามโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยตามคำนิยามของแต่ละตัวแปร (3) ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิด แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินการ (4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ .50 เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ย .96 (5) นำแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการความรู้ของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน

30 คนเพื่อนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค ได้วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามที่ทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชน ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .96 ค่าความเชื่อมั่นรายด้านอยู่ระหว่าง .93 ถึง 1.00 และ (6) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน โดยแนบหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ส่งทางไปรษณีย์ใช้เวลารวบรวม 3 สัปดาห์ได้รับแบบสอบถามคืน 290 ชุด (ร้อยละ 87.87)

7. การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แบบสอบถามตอนที่ 1 และ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนของประสิทธิภาพการจัดการความรู้ ตามตัวแปรเพศ วุฒิ การศึกษาตำแหน่งการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ทำงานแบบการเทียบเคียงคู่ใดแตกต่างกัน นำไปทดสอบรายคู่และวิเคราะห์ตามวิธีของLSD แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด รวบรวมคำตอบ เป็นผังความคิด (Mind Map) คำตอบที่ซ้ำกันนำมาเพียง 1 คำตอบ แล้ววิเคราะห์ผลว่าคำตอบใดตรงกับการจัดการความรู้ :KM ด้านใด แยกเป็น รายด้าน 6 ด้าน นำเสนอเป็นรูปแบบตาราง เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามที่ทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ด้านการกำหนดความรู้หรือการบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณา รายข้อ อยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเฉพาะการกำหนดวิสัยทัศน์ การจัดการความรู้ที่ชัดเจน และการจัดทำแผนงาน/โครงการ การจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีทีมงานที่มุ่งมั่นไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมตามเป้าหมายตรงกับแนวคิดของนันทิ จิตสว่าง (2549) บุญดี บุญญาภิจ (2549) และ Nonaka & Tekuchi (2004)

1.2 ด้านการแสวงหาและการสร้างความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับดีทุกข้อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูสนใจการแสวงหาความรู้และดึงความรู้จากเทคโนโลยี แหล่งภายนอกมาประยุกต์ และปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพให้ตนเองและองค์กรอย่างต่อเนื่องและการฝึกฝนทักษะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตรงกับแนวคิด Nonaka & Takeuchi (2004) อ้างถึงในวิจารณ์พานิช (2547) ว่าการแสวงหาและการสร้างความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนช่วยให้อุบัติการณ์สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้รวดเร็วและการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความชำนาญ มาเป็นที่ปรึกษาเป็นการสร้างความรู้ใหม่ให้กับตนเองและหน่วยงานทางการศึกษา

1.3 ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทุกด้านและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อโดยเฉพาะข้อการจัดกระบวนการจัดทำมาตรฐานข้อมูลที่ใช้ร่วมกันภายในโรงเรียน และข้อการมีส่วนร่วมพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุชาติ ธีระนันท์ (2554) กล่าวว่าจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ดำเนินการร่วมกันโดยในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเปรียบเสมือนสินทรัพย์อย่างเป็นระบบมีเป้าหมาย คือการพัฒนาคน และพัฒนาคน โดยมีกระบวนการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลในองค์กร การประมวลความรู้จึงเป็นด้านที่สำคัญมาก เพราะจะต้องให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจและใช้ได้ง่ายเพื่อใช้เป็นคู่มือการทำงาน

1.4 ด้านการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเฉพาะข้อการรวบรวมทีมงาน หนังสือราชการ เอกสารเป็นระบบหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการใช้และติดตามผล รองลงมาคือข้อการกำหนดนโยบายในการจัดเก็บเป็นองค์ความรู้เพื่อใช้ในการทำงานและเรียนรู้ อย่างชัดเจนและการจัดโครงสร้างการจัดเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบ ศรีไพรัชศักดิ์ รุ่งพงศากุล และ เกษญาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย (2549) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกระบวนการจัดการความรู้ไว้คล้ายกัน 3 ประการคือ

(1) ช่วยเก็บรักษาความรู้ให้ควบคู่กับองค์กรตลอดไป
(2) ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีคุณภาพยิ่งขึ้น และ (3) ช่วยให้องค์กรมีความพร้อมในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เก็บความรู้ อย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการใช้ การติดตามผลทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

1.5 ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยเฉพาะการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น ร่วมกันบนพื้นฐานของการยอมรับเหตุผลของกันและกัน รองลงมาคือการจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมเพื่อแบ่งปันความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรใน โรงเรียนและการแบ่งปันและถ่ายทอดความรู้ โดยการ สอนงานจากหัวหน้างาน ผู้เชี่ยวชาญหรือเพื่อนร่วมงาน ประพนธ์ ผาสุกยัต (2547) ได้อธิบายคำว่า “ความรู้” ที่นำมาใช้ภายใต้บริบทของการจัดการความรู้ประกอบด้วย หลายส่วน เช่น ส่วนที่เป็นทักษะ (Skill) การปฏิบัติ (Practice) ทักษะคติ (Attitude) โดยมีการเปรียบเทียบการ จัดการความรู้เปรียบได้กับปลาทุซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหัว คือส่วนที่เป็นเป้าหมายของการจัดการ ความรู้ ส่วนตัวคือส่วนที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็น หัวใจของการจัดการความรู้และส่วนหางคือส่วนที่เป็นคลัง ความรู้หรือขุมความรู้ต้องมีการจัดการให้ทันสมัยอยู่เสมอ

1.6 ด้านการนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization) พบว่าประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตาม ทักษะของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีเมื่อ พิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับดีมาก 2 ข้อ คือ บุคลากรนำการจัดการความรู้เข้ามาใช้ในการประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการ นำความรู้มาใช้ประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน วสันต์ ลาจันติก (2550) กล่าวว่าองค์ประกอบที่ทำให้การจัดการ ความรู้ประสบผลสำเร็จในส่วนของให้นำความรู้ไปใช้ ได้แก่ การส่งเสริมบุคลากร โดยสนับสนุนงบประมาณ มี นโยบายแผนงานชัดเจนตลอดจนระบบสารสนเทศที่เป็น ปัจจุบัน พัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง และเข้าใจกระบวนการ ประเมินความรู้เพื่อประสิทธิภาพระบบการประกันคุณภาพ ในสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการ ความรู้ตามทักษะของผู้บริหารและครู

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทักษะของผู้บริหารและ

ครูโรงเรียนเอกชนตามตัวแปรเพศพบว่าความแปรปรวน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูเพศหญิงมีทักษะต่อประสิทธิภาพการ จัดการความรู้ด้านการแสวงหาและการสร้างความรู้สูง กว่าผู้บริหารและครูเพศชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .01 และ ด้านการประมวลผลและกลั่นกรอง ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับจิราพร ชายสวัสดิ์ (2550) พบว่า การจัดการความรู้ในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาเขตขอนแก่น เขต 1 ด้านการแสวงหา และการสร้างความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 และด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตาม สมมติฐาน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพ การจัดการความรู้ตามทักษะของผู้บริหารและครูตาม ตัวแปรวุฒิการศึกษาพบว่าด้านการแสวงหาและการสร้าง ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 แสดงว่าผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมี ทักษะต่อการแสวงหาและการสร้างความรู้แตกต่างกันซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานสอดคล้องกับธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง (2550) พบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีทักษะต่อด้านการ บ่งชี้ความรู้การแสวงหาความรู้ การนำความรู้ไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐาน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพ การจัดการความรู้ตามทักษะของผู้บริหารโรงเรียนและครู ตามตัวแปรตำแหน่งงานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะ ด้านการกำหนดความรู้หรือการบ่งชี้ความรู้ด้านการ แสวงหาและการสร้างความรู้แตกต่างกันกับครูผู้สอนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับพรหมสรรค์ หมื่นไธ และคณะ (2551) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีการจัดความรู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยและเป็นไปตามสมมติฐาน

2.4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างประสิทธิภาพ การจัดการความรู้ตามทักษะของผู้บริหารและครูตามตัวแปร ประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบ่งชี้ความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง

เป็นไปตามสมมติฐานสอดคล้องกับธีระวัฒน์ เขียมแสง (2550) พบว่า การจัดการความรู้บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อการพัฒนารูปแบบการบ่งชี้ความรู้และการนำความรู้ไปใช้ต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยและเป็นไปตามสมมติฐาน

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนได้เสนอแนะความคิดเห็นและแนวทางการดำเนินงานในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจากคำถามปลายเปิดได้นำมาจัดเป็นผังความคิด และรูปแบบตารางประสิทธิภาพการจัดการความรู้ สรุปได้ 4 ประการคือ ประการที่หนึ่ง โรงเรียนควรกำหนดตัวชี้วัดความรู้และการประมวลผลความรู้ ประการที่สอง โรงเรียนควรส่งเสริมการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างโรงเรียน ประการที่สาม โรงเรียนมีเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการจัดการความรู้ และประการสุดท้าย โรงเรียนพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ 6 ด้าน เป็นวงจรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุป

ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีทัศนคติต่อการจัดการความรู้ทุกด้านอยู่ในระดับดีและดีมากในองค์ประกอบย่อยสรุปได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูที่มีเพศและตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกันจะมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันจะมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้แตกต่างกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจะมีทัศนคติต่อประสิทธิภาพการจัดการความรู้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการจัดการความรู้ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้รู้ได้กล่าวถึงการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพในหลายแง่หลายมุม เปรียบเสมือนหัวใจ

ของการจัดการความรู้ การจัดการความรู้จะมีประสิทธิภาพได้นั้นสิ่งสำคัญอยู่ที่การปฏิบัติให้ได้ ใช้ภาษาเดียวกัน สื่อความหมายกันให้ได้ การเรียนรู้ของบุคคลหัวใจสำคัญอยู่ที่เราจะได้เรียนรู้จากการสอนคนอื่น (Learning from Teaching) และสิ่งสำคัญของการจัดการความรู้ ก็คือเรื่องของพัฒนาคน พัฒนาคณะ การวางแผนการทำงาน และการจัดลำดับความสำคัญของงานในหน่วยงาน

การนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนควรดำเนินการจัดการความรู้โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการจัดการความรู้ในรูปคณะกรรมการ ตั้งทีมงานจัดการความรู้ และจัดทำรายชื่อแหล่งความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อให้การจัดการความรู้ด้านนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรจัดเยี่ยมชมหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศด้านการจัดการความรู้ จัดอบรมสัมมนา และการเชิญผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษา สร้างเว็บไซต์ความรู้ของโรงเรียนเพื่อช่วยให้บุคลากรเข้าถึง และสืบค้นความรู้ได้อย่างสะดวกมีการจัดทำฐานข้อมูลความเชี่ยวชาญของบุคลากรแต่ละฝ่ายเพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ในการใช้ความรู้ โรงเรียนควรดำเนินการประสานหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญสำหรับการรับข้อซักถามความรู้และตอบกลับ การสร้างมุมความรู้หรือศูนย์ความรู้เพื่อให้บุคลากรเข้าถึงและใช้ความรู้ได้อย่างสะดวก

ผู้บริหารและครูนำการจัดการความรู้ไปใช้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ขององค์กร บุคลากร นำไปสู่การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลาย ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างในระดับอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนรัฐบาลทุกเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร ชัยสวัสดิ์. (2550). *การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2548). *การจัดการความรู้. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 45,(2) 1-24.*

- ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, บุญชม ศรีสะอาด, และ วิเชียร ชิวพิมาย. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการ ความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 1(1), 41-57.
- นทีธิ์ จิตสว่าง. (2549). Knowledge Management, สู่องค์กรนวัตกรรม. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2557, จาก <http://www.stou.ac.th/Thai/school/Shs/booklet/3-2548/public.htm>.
- บุญดี บุญญาภิจ. (2549). *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จิรวัดน์เอ็กเพรส.
- ประพนธ์ ผาสุกยี่ต. (2547). *การจัดการความรู้จากหลักคิดสู่การปฏิบัติจริง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทม์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ปกเจริญผล.
- พรหมสรรคค์ หมื่นไธสงค์, อเนก ศิลปะนิลมาลย์, นลินรัตน์ อภิชาติ และ ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง. (2551). การจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์)*, 2(3), 115-125.
- พรพิมล ธรรมชาติกรมย์โชค. (2554). *การศึกษาสภาพการ จัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษาเขตตะวันตก (รายงานการวิจัย)*. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- วสันต์ ลาจันทร์. (2550). *การจัดการความรู้ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 4*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจารณ์ พานิช. (2548). *การจัดการความรู้ฉบับ นึกปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพ.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. (2548). *การจัดการความรู้ ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- สุชาติา กิระนันท์. (2554). *เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ: ข้อมูลในระบบสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบัน เพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *คู่มือการจัดทำ แผนการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

Translated Thai References

- Boonyakit, B. (2006). *Knowledge Management from Theory to Practice*. Bangkok: Jirawat Express Publisher. [in Thai]
- Chaysawad, J. (2007). *Knowledge Management in Khon Kaen Educational Service Area office 1*. M.Ed. Thesis (Educational Administration), Khon Kaen University. [in Thai]
- Educational Administrator Development Institution. (2005). *Knowledge Management in School*. Bangkok: Kruluspa Ladpraw. [in Thai]
- Hunsapiromchok, P. (2011). *Studying the Environment of Knowledge Management of School in Educational Service Area (Research Report)*, Nakhon Pathom: Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus. [in Thai]
- Jitsawang, N. (2006). Knowledge Management to Innovation Organization. Retrieved March 2, 2014, from <http://www.stou.ac.th/Thai/school/Shs/booklet/3-2548/public.htm>. [in Thai]
- Keeranan, S. (2011). *Statistic Information Technology: Data in Information System*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- Lajantueg, W. (2007). *Knowledge Management in Primary School under Khon Kaen Educational Service Area Office 4*. M.Ed. Thesis (Educational Administration), Khon Kaen University. [in Thai]
- Law-Suwanrat, T. (2005). Knowledge management. *Development Journal*, 45, (2), 1-24. [in Thai]
- Muenthaisong, P., Silapanilma, A., Apichat, N., & Yeamsaeng, T. (2008). Knowledge management of the school under Mahasarakham Educational Service Area Office 1. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal Humanities and Social Sciences*, 2(3), 115-125. [in Thai]

- Office of the Public Sector Development Commission and Thailand Productivity Institute. (2005). *Manual for Providing the Knowledge Management Plan*. Bangkok: Office of the Public Sector Development Commission and Thailand Productivity Institute Publisher. [in Thai]
- Panich, W. (2005). *Knowledge Management in Practicum*. Bangkok: Health Publisher.
- Pasookyued, P. (2004). *Knowledge Management from the Principle to Real Practice*. Bangkok: Yaimai Publisher. [in Thai]
- Taweerat, P. (1997). *Research Method in Behavioral Science and Social Science*. Bangkok: Pokjaroenpol Publisher. [in Thai]
- Yeamsaeng, T., Srisaad, B., & Chivpimai, V. (2007). Developing a knowledge management model of the office of Mahasarakham educational service area zone 1. *Journal of Education Mahasarakham University*, 1(1), 41-57. [in Thai]